

Brandstetter Arthur 8. o. t. Eötvös: A megfagyott gyermek, szavalta Kis Aladár 8. o. t. Eötvös mint költő, szónok és államférfi, felolvasta Müller Jenő 8. o. t. Eötvös: «Nyugalom» szavalta Várnay Dezső 7. o. t. Eötvös mint regényíró, felolvasta Eisenstein Rezső 8. o. t. Eötvös: Bucsu, szavalta Timina Zoltán 8. o. t. Orbán jelleme Eötvös «Magyarország 1514-ben» cz. regényében, felolvasta Meszáros Kálmán 7. o. t.

A **soproni** ág. hitv. ev. egyházkerületi lyceum főgymnasiumának gyorsíróköre f. é. április hó 4-én, délután 3 órakor az intézet tornacsarnokában, Markovits Iván halálának emlékére látványos írásversenynyel egybekötött ünnepélyt rendezett, következő műsorral: Rákóczy Ferencz imája, karra alkalmazta Allaga Géza, énekelte a főgymn. vegyeskar. Emlékbeszéd, mondotta Kapi Béla 8. o. t. Látványos írásverseny: a) perczenként 150 szótag, b) fokozatosan 150—200 szótag. Markovits Iván, írta és felolvasta Kovácsics Sándor 8. o. t. Alkalmi óda, írta Böhm Sándor 8. o. t. szavalta Heimler Károly 8. o. t. Zupanic N. C.: Gabelsberger-induló. Hegedűn és zongorán előadta a főgymn. zenetársaság néhány tagja.

VEGYESEK.

Ezer magyar feladat. Lapunk szerkesztője, Dr. Rupp Kornél munkája díszes kiállításban február végén elhagyta a sajtót. Ajánljuk lapunk összes előfizetőinek és híveinek figyelmébe. A ki 8 előfizetőt gyűjt a 340 lapos szép kiállítású érdekes és hasznos könyvre, *egy ingyenpéldányban* részesül, aki 4 előfizetőt gyűjt, feleáron, aki 2 előfizetőt gyűjt 1 frt 50 krért kapja a könyvet, melynek bolti ára 2 frt. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, a megrendelési pénzek azonban Hangos Antal könyvkereskedő címére — Budapest, IV., Calvintér 5. sz. küldendők. Gyűjtőivekkel szívesen szolgál szerkesztőségünk azoknak, a kik a könyvre megrendelőket óhajtanak gyűjteni s így tisztelet példányhoz jutni.

Gyász. Kerekes Kálmán a budapesti ref. főgymnasium 6. osztályának jeles tanulója f. hó 2-án jobblétre szenderült. A boldogult jó barátja volt az egyhétl előbb elhunyt *Pathó* Tivadarnak s betegségében egyre elhunyt barátját emlegette s az esett neki legfájdalmasabban, hogy nem mehetett el barátja temetésére. Temetésén ott voltak iskolatársai s lapunk

szerkesztője, a kinek a megboldogult egyik kedves tanítványa volt. — Legyen álma édes, pihenése nyugalmas.

Domokos Jenő a nagyikindai áll. gymn. volt tanárja s a VI. o. főnöke, a debreczeni áll. főreáliskolához helyeztetett át. A gymn. ifjuság lampionokkal és színes lámpákkal fényes sora, 3-án este 7 órakor tanárak lakásához vonult, a hol már szép számú közönség gyűlt össze. Az ifjuság szószólója Lányi János volt (főgymn 6. o. t.), ki megköszönte a tanár ur fáradozásait és érzékeny bucsut vett. Ezt zúgó éljenzés követte, mire Domokos tanár ur vette át a szót. Szép beszédében kiváltkép a hálát kötő tanítványai szívére s bucsu szavát intézte hozzájuk. Szünni nem akaró éljenzés követte a beszédet, melynek végén a jó tanár könyekre fakadt. Az ifjuság elkísérte őt a «Kasch féle» szállodába, hol fényes bankett tartatott. A VI o., szeretett tanárját vasárnap reggel 8 órakor kikísérte a vonatra, honnan könyezve s tanítványai éljenzése közben távozott.

Vörösmarty szobrára. *Gáyer Gyula* gyűjtése: Szombathelyről Özv. Gáyer Gyuláné 2 frt, Hübner János, Hübner Armin, Baka Boldizsárné, G. Gy. 1—1 forint özv. Ottoeska Ignátné 70 kr, Gáyer József, Techet Camilla, Unger Elek, Röh Pál, Gefin Gyula, Gefin Janka 50—50 kr. Összeg 9 frt 70 kr. Ezzel eddigi gyűjtésünk összege **86 frt 60 kr**, melyet a többivel együtt takarékpénztárban kamatoztatunk.

Szerkesztői telefon.

Eisenberg Armin. 1. A hirlapírás nem oly pálya, melyre bizonyos számú osztály végzése kvalifikálna: oia írói tehetség kell. Vannak hirlapírók, kikből miniszterek lettek és vannak — sajnos — kik tudatlanságukkal és kevés műveltségükkel nem válnak szép hivatásuknak díszére. 2. Az Armin név a latin Arminiusból, illetőleg a német Hermannból ered. 3. Forduljon Hangos Antal könyvkereskedéséhez. (IV. Calvin-tér 5. sz.) — **Borszéki B.** A pályázatok eredményét husvét számunkban fogjuk kihirdetni. — **Marton J.** Kérdésére ime a felelet: Az ötödik osztályosoknak olvasni kell ezeket: Kisfaludy S. Regék, Kisfaludy K. vig elbeszélései, Gyulai: Egy régi udvarház utolsó gazdája, Gyulai: Szilágyi és Hajmási, Eötvös: Körösi Cs. Sándor, Gregus Beóthy Balladák, Jókai: Új földes ur, Szabó Károly Anonymus fordítása. — **Schulez L.** 1. Megjelenik. 2. Az örök nap-tárt már megcsinálta Gárdonyi Géza. — **Kurez E.** 1. Nyolcz nap. 2. Elég csak az eredményt. — *Több kérdésre a jövő számban.*

«Kosmos» műintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és
könyvnyomda és hirlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

Husvét ünnepén.

(*) Üdvözlégy béke és szeretet ünnepe! Életet hozol magaddal a természetbe, békét a szívekbe, szeretetet az emberek lelkébe!

Oh, hozd a szeretetet, oly nagy szükség van rája, az emberek közt sok a véték, kicsiny és nagy bűnökkel van eltelve nagy része; önzés, irigység, kapzsiság, gyűlölség, alattomoság atomaival van tele a levegő, a képmutatás és álnokság bacillusai szörnyen pusztítanak.

Ez az út viszi Golgotához az ártatlanokat, kiket a szeretetlenség és kajanság az előítéletek kalváriáján megfeszít. Hányan vannak közöttünk, kik a becület, a munka, a szilárd jellem emberei s kiktől szívtelenül elfordul az elfogult szeretetlenség s vádakkal halmoz a szellemi vakság! Oh, szeretet, te csak néha nyilatkozol meg ártatlan kicsinyek ajakán s egy-egy mennyet sugárban a szent karácsony és husvét édes ünnepén. Hiába van glóriával irva homlokodra a béke és áldás, hajlék kevés van, mely befogad s szív még kevesebb, mely megnyílik számodra.

Messze vagy tőlünk, magasan lakol, isteni szeretet; sok ember nem érzi meg áldásodat, nem vagy elég hatalmas keresztülmenni azt a vastag kerget, melyet a szívtelenség vesz körül áttörhetetlen lepellel s mint ilyen kiöli még az anyai szívből is a szülői vonalmat s keménységével konoksággá, makacssá változtatja.

Nem vagy elég hatalmas, oh szeretet sugára, hogy a hízogó gaznak letépd alarczát s a képmutató becselent valódi alakjában tünsted elő. Erős vagy és mégis vannak emberek, a kik neked ellenállanak, a kiket nem képes

megtörni sem égi származásod, sem áldásod, melyet a világra hintesz.

Mégis találkoznak emberek, a kik kitarják előtted szíveiket, a kiknek te élető sugárt, meleget, tavaszt hoztál kicsiny fészkeikbe, a hol összehuzódva, de nem elhagyatva él a kis család s dieséő ajakkal és hálaimával fogadja áldásodat. Vannak emberek, a kiknek lelkét nem homályosította el az elfogultság, hogy ólomszínűnek lássák vénülő szemekkel a felhők fehér fodrait.

Van még ember, ki szeretni, megbocsátani s feledni tud s a büntetést rabizza az Istenre, a ki magasan lakik ugyan, de azért mindig közel van hozzánk. Van még hívő lélek, mely hisz a tévelygésekből való föltámadásban, ki nem vesztette el bizalmát a megpróbáltatás jóra fordulásában, melynek minden kárpótlása a szív nemessége s a lélek tiszta öntudata.

Rossz idők járnak napjainkban a gazokra; a véletlen s a boszuló igazság minden nyomról, bűnről, aljasságról lerántja a leplet: higyük, hogy eljön az igazság és szeretet országa, ledönti a hamis bálványokat és a a félrelökött tisztességet az elismerés és engesztelés fehér ruhájába öltözteti.

Ti pedig le ne térjetez az igazság, tisztesség és erény útjáról sohasem, ne nyissátok meg szíveiteket semmiféle gonoszoknak, jöjjön bár a legesalfább alakban, törjön bár reátok alattomosan, észrevétlenül.

Az igazi szeretet lakozzék bennetek a maga tisztaságában s váljék tiszta ember- és honszeretetté s legyen vezérlő csillagotok egész életeken keresztül.

A rétségek fia.

(16)

— TRELLER FERENCZ ifjusági regénye. —

A fiatal kentuckyi, egy szakavatott puskakovács, sok földijével együtt a rétséget utazta be, hogy a különböző indián törzseket meglátogassa és hasznavehetelenné vált fegyvereiket kijavíttassa. Ezek az emberek mindég szívesen látott vendégek voltak az indiánoknál és nemcsak, hogy érdemes műértésüket megillető becsüléssel fogadták őket, de fáradozásukért még búsásan megjutalmazták bőrökkel vagy lovakkal.

— Örvendek előre, hogy az öreg gentlemant láthatom: nélküle és ön nélkül Puck ur, csontjaim a prairien fehérlelenek és öregapám sokáig várhatna, míg az ő Billje hazajönne. Mondom kegyelmednek, főnök, a múlt évben e tájon néhány bandita csöppent nyakamba, olyas lókötők és rablógyilkosok, milyenek koronkint a vadonságban kóborognak, kikre a telepítvényekben bitófa várakozik. Szerszámaimon kívül néhány puskát is hoztam magammal, hogy a vörösbőrűeknek eladjam. Álomban a zsiványok rajtam estek, hogy megfoszszanak holmijaimtól. Védekeztem a hogy tőlem telt és minthogy néhánynak a kötnivalók közül kiütöttem a fogát, mielőtt még a földön feküdtem, az uraknak kedvük szotytyant, hogy kissé szórakozzanak velem. Pörére vetkőztettek és lábaimat hosszú lassoval egy ló farkához kötötték, hogy kissé meghempergessenek a prairien. Gondoltam magamban: ez a dolog csinyján megy, alighanem üt az utolsó órácska. Im, azonban két gentleman akadt az útba: az egyik hatalmas, mint egy vén cserfa, a másik alacsony és tömzsi, mint egy hickonyfa törzse. Az egyik, áldja meg az Isten, keresztüllövi a lassót, melyhez a kötnivalók lábaimat hozzáerősítették, éppen abban a pillanatban, mikor huzrolni akartak. És ez a kicsiny úr meg azt a ficzkót, ki ama lovon ült, mely huzrolásomra lett volna hivatva, épen a koponyáján... a többiek futásnak eredtek, mintha a pokol tüze gyuladt volna meg mögöttük és Bill Stone meg volt mentve, ő meg a vagyona. Életem legnagyobb öröme volt, mikor ennek a kicsiny urnak áldott arca fölibém hajolt és azt a pokoli lasso-t elmetszette. Nem feledtem el és... nem is fogom elfeledni. Ezért is uram, hol késik az öreg cserfa?

— A kiowák elhuzrolták őt, puskakovács; elfogták a kutyák, felelt szomoruan Puck.

— Teremtette! csattan föl a kentucky, elhuzrolták az öreget! Hisz ez...

— Most vagyunk nyomán, hogy megszábadítsuk.

— Ez rossz hír. Hát a kiowák megszegették a békét?

— Ők ásták ki a csatabaltát, de az ő hét harczosuknak vérétől piroslik a rétség, mondá kimerően Cayugas.

A fiatal ember képe nagyon komolyra vált az indián e nyilatkozata nyomán.

— Töröm a zuzáját, szolt aztán, hát háboru ütött ki a vörösök között? Hm, akkor itt az ideje, hogy atyám fia visszaforduljon. Békés ember vagyok és harczezal meg vérontással nem foglalkozom, kiváltkép akkor nem, ha az indián uraknak van egymás között elintézni valójuk. Nem törődöm masok ügyeivel.

Elhallgatott, még pedig látszólag nagyon aggodalmasan. Minthogy a többiek közül egyik sem fogott a szóba, kinos csönd uralkodott a négy ember körében. Az indián szokott nyugalmával ült, Puck sötéten nézett maga elé, mialatt Pál a fiatal kentucky izmos tagjait mustrálta.

Végre megszólalt Puck: «Mikor a puskakovács a rétségi haramiák kezebe esett, nem így gondolkodott a Szürke Medve».

Bill Stone megvakarta torzonborz üstökét: «Az tény, kis uram, hogy az öreg ember nélkül csontjaim most a rétségen fehérlelenek. Hm, igen... az tény. Ha kivághatnám a szorultságból, örömet segiténék, elhihetik, de én békés ember vagyok és apám, ki igen okos egyén mondotta: «Tartózkodjál Bill, a vörösök esetepatéitól, nincs hozzájuk semmi közöd, Bill».

— Hová akarja a puskakovács lépteit irányozni? kérdé a cheyenn főnök.

— Keletfelé, enyéimhez, semmi kedvem sincs hozzá, hogy itt lenyuzzák a skalpomat.

Pál arczán a puskakovács e szavaira csipős megvetés kifejezése jelent meg, mi nem kerülte el ennek figyelmét és szemmel láthatólag megsértette.

— Ugy látszik az ifju úr lenéz engem, mert nem nyulok tüstént puskához, hogy a kiowákra üssek. Nem vagyok a harc embere, master, tartsa meg a vélekedését magának.

Pál nyugodtan válaszolt: «Nekem a Szürke Medve ép úgy megmentette életemet, mint önnek, uram és én készen állok, hogy halámat lerőjjam, nem tekintve a veszélyekre. Ahhoz, a mit ön cselekszik, nincs közöm».

— Hm, ezért nem kell oly megvetőleg néze-

getni; Bill Stone senkitől sem fél... és... hm... igen, az öreg ember és ez a kis gentleman életemet mentették meg... az tény. Hm, igen... de... mit gondol ön tulajdonképen uram?

— Ha a szíve nem mondja meg önnek, úgy nincs mit mondanom.

Hm, az öreget sajnálom, úgy van... szívesen segiténék rajta, dörmögé az magában. Le vagyok iránta kötelezve... és aljas dolog a hálátlanság, mondja az én öregem... Hm, én békés ember vagyok és ti, kérdé élénken, ti meg akarjátok szabadítani az öreget?

— Megpróbáljuk.

— Hm, a hálátlanság aljas dolog. Nem merném magamat a vén Kentuckyben mutatni, ha ott megtudnák, hogy cserben hagytam egy embert, ki megmentette életemet... az tény... Tudjátok mit, emberek, a kiowák barátaim, én elmegyek hozzájuk és megmondom nekik, hogy kijavítom minden puskájukat, még pedig ingyen, ha szabadon eresztik az öreget.

— A puskakovács egy kiowa fegyvert sem fog megorvosolni, viszonzá sötét arczkifejezéssel Cayugas.

— És miért nem, ki akadályoz meg abban engem?

— Én, mondá szárazan az indián.

A kentuckyi elámulva nézett rá.

— Hm, értem... harczban álltok a kiowákkal s nem nézitek szívesen, ha puskáikat jó karba helyezem. Értem. Heyses, én is így cselekedném. Örömet segiténék az öregem és mindent megtennék érte, ha ott lennék... de ha nem engedtek oda, akkor hiábavaló csak beszélni is róla.

Kis idő múlva így szolt Puck, a maga lassu, de kifejezéssel teljes módján: «A kiowák szövetséget kötöttek a sziúkkal és kawokkal, nem azért, hogy a cheyennekre rontsanak, mivel a sziúk és kawok ezekkel békességben vannak, hanem azért, hogy a telepítvényekbeli fehéréket lemészárolják. Hát te puskakovács, még a fegyvereket akarod kezükre adni, hogy e véredek a mi színükbéli embereket leöljék?

— Isten mentsen ettől, felelt a figyelmesen hallgató kovács; Bill Stone csak nem fog a saját véreinek árulója lenni. Így áll a dolog?

— A kiowák sohasem merték volna kezüket a Szürke Medvére tenni, ha a sziúkkal kötött szövetség nem a fehéréket ellen irányulna, folytatá Puck.

— Hm... az tény. Ezzel az indiánra pillantott, ki őt élesen szemügyre vette és ezt kérdezte: «És mit tesznek a cheyennek?»

— A cheyennek, válaszolt Cayugas, a Szürke

Medve barátai, ki oldaluk mellett küzdött, a fehérérek barátai és a kiowák halálos ellenségei. Nézd, itt fityegnek skalpjaiuk. Hátravetette a vállára helyezett gyapjutakarót és a kentuckyi visszaborzadva látta övén a leterített ellenségek vérző fejbőreit. «Damned rascals», mormolja és elfordította tekintetét. «Gyilkos harc lehetett», mondá azután.

— Már ez az indiánoknál a szokás, tette hozzá mint egy engesztelőleg Puck, kinek figyelmét nem kerülte el a kentuckyi fölháborodása. Cayugas csak azt akarta neked mutatni, hogy népe és a kiowák közt most háboru van.

— Nos, emberek, akkor mondom nektek valamit, folytatá tüzzel a kentuckyi. Ugy én a tietek vagyok és nincs semmi dolgom a kiowákkal. Bill Stone megtartja szavát, én mondom nektek.

— És a puskakovács még mindig népe ellenségeihez akar menni? kérdé mosolyogva az indián.

Bill gondolkozva nézett maga elé, majd így szolt: «Azt hiszem ember. A kiowákhoz indulok és megkísértem, hogy a Szürke Medvének segélyt hozzak».

Cayugas gyanakodólag mérte végig Billt, de Puck örömmel vette tudomásul a kovács nyilatkozatát: «Jól van ez így. Bill nem ébreszt gyanut, hadd induljon az Oshontához, én majd követem őt».

— Jó, mondá Cayugas, a fehér ember barátja a Szürke Medvének, menjen hát és tudassa vele, hogy a javas ember és Cayugas a kiowák nyomában vannak.

— És én elmegyek a kovácsesal, vágott közbe Pál. Engem ott senki sem ismer és én majd megtalálom a módját, hogy bátyánkat meneküléshez segitsem. Neked, Puck, csak kolonc lennék itt a rétségen... az ellenség táborában hasznosabbá tehetem magamat és jobban kezedre munkálhatok.

— All right, nevetett a kovács, jól van, a fiatal master velem jó, int inasom, hadd váljék belőle derék puskammívs. Bezzeg megszorula a kapeza, ha azokat ez urakat nem tudnók lóvá tenni.

— De hát, mondá komolyan a cheyenn főnök, a kovács fogja ellenségeinknek a puskát kezükbe adni? Mit?»

— Nem, nem, vörös gentleman. Három karabélyt hoztam magammal — és ezzel öszvéreére mutat — nektek akartam megvételle följánlani, de minthogy törzseteket nem találhattam meg a prairien, magától értetődik, hogy a kiowákhoz vittem.

— A cheyennek bőroket adnak a puska-kovácsnak karabélyaiért.

— Inyemre van, vegyétek csak meg. Üzlet csak üzlet, megkaphatjátok a szokott áron. A mi a dolgok ily állapotában puska-kovácsi tevékenységemet illeti, az ugyan kevés hasznot fog hajtani a kiowáknak, mondom neked «főnök, én nem vagyok kétkulacos ember, én a színembeliekhez, az öreghez és hozzád tartozom, minthogy ti a fehérek pártján álltok. Egyszerű fickó vagyok, de Bill Stonenek csak egy szava van.

— A fehér igazat beszél, Cayugas érzi azt . . . itt es az indián szívére mutatott. Menjen hát a kiowákhoz és suttogja a vigasz szavait a Szürke Medve fülébe.

— Magam is így gondolom. Békés ember vagyok, mitsem akarok tudni a háborúról és efféle dolgokról, de ha már épenséggel küzdeni kell, úgy Bill Stone megállja a sarat és a karabélylyal úgy tud bánni, mint ritka legény.

A fiatal kentuckyi becsületes, nyíltszívű beszédje, eloszlátott minden kételyt, mi szándékainak tisztességes volta körül fölmerülhetett volna. Ilyképen komoly és beható tanácsot ültek s miután Pál elhatározását, hogy ő a puska-kovácsot kíséri, nem lehetett megingatni és miután ő a kiowák táborában üdvösebben közreműködhetett az öreg trapper megszabadításában, mint a prairien, elhatározták, hogy Stone és Pál mihamar induljanak el észak felé. Puck követni fogja őket, azzal a vigyázatossággal, melyet a terület és a szemfüles ravasz ellenség szükségessé teszen.

A törpe, ki a kiowákkal vívott véres tusa után visszanyerte nyugalmát, melyet az atyai barátja elvesztésén érzett kába fájdalom elrabolt tőle, óvatosságra intette az ifjút, részletezte előtte, mint kell viselkednie, hogy az indiánok gyanuba ne fogják, néhány ismertető és közlekedési jelet beszélt meg vele és Stoneval, melyeket az őket körülvevő természet hangjaiból merített.

Miután biztosra vehették, hogy Puckot meg Pált látták azok a kiowák, kik az Arkansas melletti tanya körül settenkedtek és a trappert elhűrezolták, tehát így az indianoknak tudomása volt a felől, hogy a Szürke Medve társaságában egy másik fehér is tartózkodik, eltökélték, hogy Pál külső megjelenését egy kevéssé megváltoztatják. Szerencsére a kentuckyi holmijai közül egy vörös vászoninget kölcsönözhetett neki, melylyel Pál nyomban fölcsérélte a Puck műértő kezéből származó vadász inget. Fejét nemezsipkával fődte, mit szintén Stone adott neki. Egy vállára akasztott bőrzaeszkó aztán, mely néhány puska-kovácsághoz tartozó szerszámot tartalmazott, teljesen «üzletszerű» szint kölcsönzött neki.

A kentuckyi málhás állatán helyet szorítottak neki, mi annál könnyebben ment, a menyinyben az ettől hordozott puska az indián birtokába jutottak. Pál hátrahagyta lovát és birtokát, szíves búcsút vett Pucktól, megrázta a cheyenn kezét és a puska-kovácsal észak felé távozott.

(Folytatása következik.)

Nagykőrösi királyjárók.

A „Tanulók Lapja” számára írta: dr. Sölymosy Sándor.

(15)

A motyóból kivették az elemózsia maradványait, falatoztak jóízűen, aztán sorra leheveredtek a száraz szalmára. Micsoda élvezet volt az, kinyújtózhatni egy egész napi járkálás és annyi izgalom után.

Miska megegyeszer alaposan megvizsgálta Laczi mellén a kötést, majd meggyőződött, hogy láza nincs, erre aztán a gyors javulás biztos reményében, meg abban a tudatban, hogy holnap már bent lesznek Kecskeméten, édes, mély álomba szenderült mind a három.

A másnap délelőtt folytatott útjuk alatt nem történt velük semmi különös. Elérték a pälteki majort, onnan délnek fordultak s az egyik

nagyobb buczkára bukkanva felkapaszkodva, maguk előtt látták Kecskemét városa köfalát, bévül a tornyokat, házak csúcsos tetőit.

Ott voltak valahára céljuknál.

Epen deket harangoztak a tornyokban, mire a legközelebbi kapu elé értek. Azért tartott ennyi ideig a különben rövid út, mert Laczival gyakran meg kellett állniok, a vervesztés miatt elgyengült fiu nem bírta a járást, útközben tiszter is megpihentek miatta.

No, de most kihez forduljanak ebben az idegen városban? Legjobb lesz, ha a debreczeni ellenfélnek, az eminens Bálint gyerekek édes atyjához, Tarsó uramhoz fordulnak, a kiről tudták, hogy szekeres gazda s mint

ilyenek bizonyosan nem lesz fuvarja ebben a havas időben. Otthon lesz bizonyára. — Ebben meg is állapodtak.

A kapuőrző polgárőrséggel meggyült ugyan kissé a bajuk, mert a furcsa szerzeteket nem akarta bebocsátani.

— Mi? Háromkirályt akartok énekelni? Most? Egy nappal később?

Biz az igaz! Erre nem számítottak. Azt hiték, már mint tegnap sötétessel megérkezhetnek és végig kántálhatnak egy-két utcát. De hát a körbe keringelés, meg a vadmacska . . . Hiába, énekeikkel elkéstek.

— No már ilyet! Ti lurkók, csak nem akartok elhítenni velem, hogy ebben az időben Debreczenből jöttök!

— Ugy tessék érteni, hogy szánkón jöttünk a monostorig, csak onnan nem kaptunk ide alkalmatosságot.

— Hát . . . gondolkodék az ör, vizsga szemekkel nézve végig a maskara gyerekeken, mialatt azok tükön álltak, Hanzi pedig a mellett titokban sóhajtozott is ennyi hazudozás hallatára, — hát elvezetlek benneteket Tarsó uram házához, de őrizet alatt lesztek, én meg bejelentem a dolgokat a magisztra-

A kereszties hadak korából.

Szorult helyzetükben Laczinak támadt leg-hamarább mentő gondolata.

— Ne izéljen, bácsi! nemcsak kántálni jöttünk, de üzenetet is hoztunk Tarsó uramnak, a szekeres gazdának, ha tetszik ismerni.

— Ismerem. Hanem hát micsoda üzenet az, meg honnan hozzátok? — gyanakodék még mindig a polgárőr.

— Hogy honnan? Hát a fiától, Debreczenből: mert azt ott tartották a szünidőre holmi turpiság miatt.

Az ör összezsapta kezeit.

tusnak. Holnap majd megválnak mi lesz veletek. Törvénybíró uram előtt kell vallanotok.

— Köszönjük szépen a szíves jóságát!

Egy fegyveres csószot adott melléjük s azzal bevonultak a gyűlölt városba, melyet mindenek daczára meg akartak menteni.

Dél lévén az idő, a mellett szép napos, de hideg verőfény ragyogott mindenben, elég sűrűn találkoztak ebédre siető emberekkel, a kik nagy bámulva nézték a furcsa szerzeteket.

Volt is rajtuk látni való. Még a maskara öltözék megjárta volna, de az is csupa ráncz,

gyűrődés, rongy volt már; inkább látszottak csepőrágó komédiás csapatnak, mint kántáló gyerekeknek. Legjobban megcsodálták a kis Hanzit, a ki nem felelte el a még megmaradt puskaporról ábrázatát feketére maszatolni s a ki nagy büszkén hordta a vállára akasztott, össze vissza horpadozott régi trombitát, tegnapelőtti életmentőjüket.

Egy pár utczagyerek, a kik már régebben ott somfordáltak körülöttük, meg is kérdezte tőlök:

- Mikor esztek kőzetot?
- Melyitek adja közületek a majmot?
- A főtéren csináljátok a diátrumot?

relme s egy közel álló suhancznak odvavetette meggondolatlanul a keserű czélzást:

— Hol is az a híres oszlop Kecskeméten?

Ezt t. i. úgy kell érteni, hogy a kecskemétiakat legérzékenyebben ezzel a kérdéssel lehetett megbosszantani. Vonatkozik a kérdés pedig arra, hogy állítólag a kecskeméti főtéren egyszer lecsapott az istennyila, a böles városbíró pedig ama helyre oszlopot állítottatott ilyféle fölirattal:

— Tessék vigyázni, mert itt már egyszer lecsapott a menykő!

Ez volt a kecskemétiaknek legérzékenyebb

Mátyás és Beatrix bevonulása Budán.

— Van egy pár záptojásunk beeresztetek érte a komédiába?

Ilyesféle szellemességgel töltötték ki rajtuk jókedvüket, míg a császár széjjel nem zavarta őket.

— Takarodtok innen! Hogy mertek spionokhoz szólni?

Ezt ugyan jól eltalálta a jámbor császár, mert most már nem szóltak ugyan, de messziről röggökkel dobálták őket.

— Spionok! spionok! hangzott utánuk a kiáltás.

A daczos Laczinak végre elfogyott a tü-

oldaluk. Nem is kocztaztatta meg a kérdést már a csak a békesség kedvéért is másfajta ember, csupán nagy-körösi

Letti is Laczi szavára riadalom!

Hogy komédiásoknak tartották nem volt baj, a spionság sem szegte volna nyakukat, ha gyilkosságot fognak rájuk, még azt is elvihették volna ép bőrrel, de mikor most kiszült, hogy nagy-körösi, nem volt többé irtalom-kegyelem!

Ektelen üvöltéssel rontott nekik az egész gyerekhad!

— Körösiak! Körösiak!

Vészkiáltás gyanánt futott végig az utca-sarkokon a hír, hogy körösiak lopódtak a körülzárt városba.

Szerencsére néhány lépésre voltak csak Tarsó uram házatól. A császár oda hirtelen beterelte őket, mögöttük becsapta a deszka kaput, melyet a kívül kiabáló, dühös népmármár betört, midőn kilépett a kis kapun maga Tarsó uram és szétnézvén a tömegben, rájuk szólt keményen.

— Mit akarnak kelmetek az én becsületes portámon? Mit zajognak, mi kifogásuk van ellenem?

— Körösiak vannak kelmednél! zúdult fel a tömeg. Adja ki őket, a mig jó dolga van, mert különben...

— Hát körösiak! vetette oda daczosan Tarsó uram. Azok, de most, a mig az én hajlékom födele alatt vannak, az én vendégeim. Vendégeim pedig annak okáért, mivelhogy fiamnak a debreczeni iskolapajtásai. Hogy mit keresnek itt? Holnap a tanácsháznál azt is megtudhatják kelmetek annak rendi és módja szerint. Addig pedig, a meddig az én portám a tanjáruk, én vagyok az őriző gazdaja. Menjenek hát Isten hírével a dolguk után!

Olyan keményen mondogatta, hogy hatott a beszéd s a tömeg lassan széjjeloszlott, kiki czélszerűbbnek találván ebédje után látni, mint itt hiába bámulgatni Tarsó uram szegényes házának külső falát.

Mikor a tömeg elszéledt, a szekeres gazda is visszament kis vendégeikhez, a kik szorongva hallgatták a külső zenébonát.

Nem is tették ki a fiuk aznap lábukat a házból, nemcsak azért, mert tartottak a tömeg szenvedélyes kifakadásaitól, magában növekvő dühétől, de mert volt dolguk benn is elég Tarsó urammal.

Elmondtak neki tövéről-hegyére mindent: az iskolában történeteket, az eminens-versengést, Bálint kifakadását a tanár igazságtalan volta miatt, otthoni életüket Körösön, Brockenthal öbester titkos tervezgetését Herepey városbíróval, utrakészülésüket, kalandjaikat, ki nem fogytak a sok mondanivalóból beköszöntő estéig, mikor is a gazda megvendégelte őket s utána mély töprengésbe esett, meghányván-vetvén, miként lehetne a dolgot legsimábban föltűnés nélkül elintézni.

Tarsó uram nem volt bőbeszédű ember, nem is igen hálálkodott a gyerekeknek, talán érezte, hogy az ilyen önfeláldozó tettnek sokkal nagyobb a becsé, mintsem ilyen holmi üres szavakkal meglehetne fizetni érte. Ő tudta csak mérlegelni, mit tettek a fiuk; az iskolai versengés semmi, hogy azért Laczi meg akart fizetni, háláját Bálint iránt kamatostul leróni szép dolog, de még sem nagy valami, azonban körösi fiuk létére arra adni fejüket, hogy megmentik a gyűlölt várost, a léleknességnek e mértékétől szédült Tarsó uram feje. Meg, mi türelem-tagadás, szégyelte is magát a szekeres gazda; érezte jól, hogy az ökölnyi fizikók rápirítottak tudtokon kívül. Ő u. i. annak idején, mikor karácsony tájt Miskolcz felől fuvarból hazafelé tartott, — a mint említettük is, — találkozott Brockenthal svadronjával s ő bizony egyenesen ráküldte a Nagy-Körösi a veszedelmet. Azok pedig életük kockázatásával azon vannak, hogy megszabadítsák tőle Kecskemétet.

Annál nagyobb meglepéssel töltötte el a Bálint fiáról hallott eset. Külömb a gyerek az apjánál, méltó ellenfele vendégeinek. Azért abban az egyben mindjárt meg is állapodott, hogy akárminő ribillió lesz is Kecskeméten, a három gyermeket megörzi, saját élete árán is, egy hajuk szálának sem szabad itt megörbölülni. Legjobb lesz, ha idehivatja Sas Gerő urat, a törvénybíró, a ki katonaviselt ember létére a helybeli polgárörtség parancsnoka is, azzal aztán majd kisütik a teendőket.

Jól megvacsoráztatta a fiukat, puha ágyat vettetett nekik s eltörődött voltukat hozva fel okul, korán ágyba dirigálta őket. Egyik szolgálégényét elszalasztotta Sas Gerő uramért, még egy kupa bort állítottatott a vendégszoba asztalára s várta emberét.

Az nagy sarkantyúcsörgetéssel be is állított csakhamar, árvaleányhajas pörge kalapját lecsapta a lábára, mellé tette szíjjas karikását, azzal a két férfi nekiült az asztalnak s eszdes szóval hosszú tanácskozásba merültek.

Igen szép tervet főztek ki s ha az ő fejük szerint ment volna a dolog, nem is esett volna több baj sem a fiukkal, sem Kecskemét városával. Csakhogy másnap reggel valami olyan dolog történt, ami halomra döntötte összes terveiket.

(Folytatása következik.)

ENGEDJÉTEK HOZZÁM JÖNNI A KISDEDEKET.

A „TANULÓK LAPJA“

HUSVÉTI MELLÉKLETE.

A lengyelországi harangok.

Suhognak a kegyetlen kancsukák :
„Elöre ti czudar lengyel kutyák !“

S a hómezőkön a fáradt csapat,
Megannyi hős, némán tovább halad.

Mellettük harmincz vad kozák üget,
S csapdossa, korbácsolja testüket.

Sajognak régi, nyílnak új sebek :
A fehér hóra piros vér csepeg.

Türik jaj nélkül, mennek szótalan
A bérczig, hol honuk határa van.

Óh, itt egy búcsucsókot legalább
A szent rögöknek — azután — tovább...

De könyeikre kaczagás felel
S testöket új korbács szijazza fel.

Ei, ei! A csók, a köny is tiltva van!
Nyomuk veszszen a földön nyomtalan!...

Virrad s a hajnal első sugara
Utólszor hull a honi földre ma!

Utólszor a raboknak, oh, nekik,
Holnap a bányák azt is elnyelik . . .

De im: a végső, drága pillanatban
Mint valamely bűbájos, tiszta dallam,

A falvakból fölzeng a messzehangzó,
Üde, ébresztő hajnali harangszó.

„Halljátok ezt a hangot! Bim, bam, bem, bem,
Azt kongja: bosszút állni visszajön Bem!

S ha mindjárt századok, ha ezredévek,
Egykor beáll a rettentő ítélet;

Lobogni fog felséges zászlaja,
Mi elveszünk, nem veszhet a haza!“

S a kongás-bongás kardalként hevít,
Mint hogyha nászba menne mindenik,

Emelt homlokkal mennek és derülten,
A csodás hittel elalélt szívükben.

Látnád most őket, népük zsarnoka,
Hősöket látnál, minőket soha!

Látnád, hogy korbács és bilincs alatt
Ember meghal, de nem a gondolat;

S míg ezreket nyom bányád vasfala,
Szárnyakra kel a legendák szava,

S harangok zúgják, szellők szertehordják :
„Bem visszajön, hogy éljen Lengyelország!“

Endrédi Sándor.

A k á c z i l l a t.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Meleg tavaszi nap ragyogott be az ablakon. Sugarai ott pihentek meg a sápadt, beteges fiu barna fürtein, csillogó nagy szemén.

Épen feladatát végezte. Könyvét gondosan tette be s meleg szeretettel nézett le rá.

Édes anyja nyitott be hozzá s mosolyogva, jóságosan szóllott:

— Gyermekem, miért nem mégysz a szabadba kissé. Künn oly szépen süt a nap. Melege jót fog tenni neked!

— Bizonyai édes anyám! Sietek is ki. Épen végeztem latin feladványomat. Nehéz volt kissé, de már végeztem vele.

Azzal kalapját véve, kiment. Édes anyja megállt az ajtóban s nézett utánna hosszan, sokáig, míg az előbb mosolygó szemek el nem borúltak lassan s a jóságos arczon végig nem gördült két nehéz könyecsepp.

— Drága, beteg fiam!

Szegények voltak. Az apa régen elhalt s örökségül a csekély nyugdíjat, mely hosszu, becsületes hivatalnokoskodása után járt s a fiut, Pistát hagyva hátra. Gyönyörű kis gyermek volt akkor, egészséges, piros pozsgás fiucska. . . . Később az iskolában tanárai büszkesége; most is az, de a betegség, a lassan, de biztosan ölé kör, ott rágódott már fiatal életén. Kiült arczára, hogy elriassa álmát szerető édes anyjának, ki gyakran éjjeleken át be nem hunyta szemét, tépelődött nehéz gondolatokkal s közbe-közbe fel-fel csuklott elfojtott, pihegő zokogása.

Pista lassu, fáradt léptekkel ment végig a kis városka utcáján. Az éltető napsugár oly jól esett neki. Nem fájt úgy az a száraz, fojtó köhögés, melytől az izzadság csöppjei ültek ki fehér, sima homlokára. Az akác virágozott épen. Az az édes átható illat, megtöltötte a léget s a sápadt fiu oly gyönyörrel szívta keblébe; arca szinte kipirult s egy pillanatra, mintha eltűnt volna róla a halálnak előrevetett árnyéka.

Magas vasrács mögül kiáltották nevét s a hirtelen kinyitló kis kapun szökefűrtű, mosolygó fiu futott ki elébe, nyakába borult s megcsókolta őt:

— Édes, jó Pistám, szinte vártalak! Tudtam, hogy eljössz, mint mindig, mikor nehéz feladványunk van. Bizony-bizony nem érdemled meg tőled!

— Nem, nem érdemled meg! — szól mosolyogva ő. — De azért kérek, maradj csak mindig

ilyen, mint most, szeress is mindig, úgy mint eddig!

Bementek a kertbe. Az uton két oldalt virágoztak az akácok s édes illatuk itt még áthatóbb volt, mint másutt. A sápadt fiu ábrándozva mondá:

— Az idén rövid volt a tél, talán hosszan elnyulik majd a nyár s meglehet, hogy ezek az akácok kétszer fognak virítani az idén! Milyen szép lesz az!

Aztán leültek a padra s a szöke fiucska is megtanulta csakhamar társa segítségével azt a nehéz, nehéz, latin faladatot.

Öt óra volt épen, mikor az évrő vizsga bevégeződött. A fiuk mind jól feleltek, megelégedésére a tanár uraknak s öröme az egybegyűlt szülőknek, kik között ott ült Pistának édes anyja s a kis szöke fiuak édes atyja is. a hosszu fehér szakállu Bottka bácsi, ki legdagabb volt az egész városban s mégis oly szíves, oly jó volt mindenkihez.

Az igazgató ur felállott. Végigsimitotta ősz bajuszát s aztán, jóságos, meleg hangon szólt egy pár szót az egybegyűltekhez, elbucszott a fiuktól s megdicsérte a legjobbakat. Aztán folytatta:

— Hosszu, tanári pályámon talán soha sem fájt így a bücsu tanítványaimtól, mint most. Két derék, forrón szeretett tanítványom végezte be most a negyedik osztályt s hagynak itt ezzel bennünket, ő tőlük akarok elbucszni még. Fejér István, Bottka Géza jöjjetek hozzám.

S odalépett eléje könyes szemekkel az a sápadt, beteg fiu s az a szöke fűrtű édes, jó barátja. Az igazgató megfogta kezüket s szemükbe nézett melegen.

— Édes, jó fiam, Isten áldjon meg benneteket! Derék fiuk vagytok.

A kitörő könnyektől nem tudott szólni tovább, hanem megölelte egyszerre két karjával az ő forrón szeretett derék tanítványait és sirt az öreg, jó igazgató ur, amit nem látott még tőle soha, senkisé.

Az egybegyűltek nem tudtak szólni a meghatottságtól, csak egy özvegy asszonynak halatszott elfojtott, boldog zokogása. S annak a boldog apának végig perdült két köny az arczán s hosszu fehér szakállán . . .

A két fiu megcsókolta még egyszer kezét a jó, öreg igazgató urnak, aztán egymást átölelve, mentek ki távozó társaikkal együtt a teremből.

A közös boldogság, mely szívüket betöltötte, nem engedte nekik, hogy aznap elváljanak egymástól. Együtt mentek előbb Pista anyjához. A jó özvegy asszony megcsókolta mindkettőt, leültette őket s zokogott folyton. Nem tudta abba hagyni a sirást. A boldogságtól-e, vagy attól a gondolattól, hogy miért ilyen jó, ilyen nagyon jó ez az ő szegény, szegény fiacska.

Aztán elmentek Gézáékhoz. A kertben várt már reájuk a jó öreg Bottka bácsi. Messziről nyujtotta feléjük kezét s megrázta az övéket férfiasan. Aztán Gézához fordult:

— Fiam, ma büszke voltam rád! Ezért az öröme mit nekem ma szerezted, megjutalmazlak azzal, hogy teljesítem régi vágyadat. A héten megkezdjük még az utat északra Svédországba.

Géza átölelte barátját:

— Nem édes atyám, én nem érdemlem meg sem dicséreted, sem bizalmadat. Az érdem nem enyém! Ha Pista mellettem nincs, az igazgató urnak sem szereteted, sem becsülését nem tudtam volna ennyire kivívni! Őt dicsérd meg, övé legyen a babér!

Pista kaczagva s mégis könyes szemekkel nézett barátjára, ki őt oly mélyen, oly igazán szerette.

A jó Bottka bácsi, ránézett Pistára:

— Akarsz-e velünk jönni?

Ha ellen nem mondasz, délfelé utazunk, Olaszországba; a tengeri levegő, Itáliának kék ege, meleg napsugara jót fog tenni neked! Jer velünk! Mire visszajövünk egészségesen adunk át édes anyádnak!

A kép oly csábitóan szép volt. A gyönyörű olasz ég alatt, a morajló tenger partján, szerető, jó barátja mellett sétálgatni s szívni magába a gyógyulást, ott hagyni ezt azt atkos fojtó köhögést . . .!

Leghajolt a Bottka bácsi kezéhez s megcsókolta forrón, hálásan . . .

A két fiu boldogan ment tovább a kertben, honnan elő-elő hangzott az a száraz, nehéz, halálhozó köhögés.

— Ugy-e eljössz velünk, én jó barátom? Ugy-e meggyógyulsz, én kedves, derék Pistám!

— Elmegyek, meggyógyulok!

Hosszu volt a nyár abban az esztendőben, az út mellett két oldalt virítottak az akácok, . . . csak hogy már akkor messze, messze, kék olasz ég alatt, morajló tenger partján aludta örök álmát, a barnafűrtös, sápadtarczu magasztos lelkű fiu.

Fenyéry Sándor.

Jelentés a „Tanulók Lapja“ irodalmi pályázatáról.

Majd négy hónapja mult már, hogy pályázatunkat kihirdettük, valóban, itt az ideje, hogy az eredményről beszámoljunk. Olvasóink nem fognak duzzogni a késelemért, ha megtudják, hogy a bíráló bizottságnak nem kevesebb, mint *nyolczvannyalcz* pályamunkát kellett átolvasnia, melyek közt sok impozáns testeségű akadt.

Világos, hogy mennyiség dolgában nem lehet panaszkodni valónk. De hát a minőség! Nem volt eddig pályázatunk, melyről ily fogyatékos szellemi sikert lehetne följegyezni. Már az egyes tételekre begyűlt dolgozatok aránya is olyan, hogy megcsóválhatja az ember fejét. 88 pályamunka közül 41 költemény és 18 elbeszélés, míg poétikai fejtegetésre csak 7 és Kemény-tanulmányra csak 4 dolgozat esik. Nem következik-e ebből, hogy az ifjuság nagyrészt idegenkedik az erősebb szellemi megvesződéstől? . . . De ne vágjunk az elmondandók elébe, tartsuk föl megjegyzéseinket a részletekre.

I. Költemény beérkezett 41. Hiába: Euterpe

uraikodik! A dolgozatok beküldésének egész ideje alatt zuhatag gyanánt áramlottak ránk a versek, a szerkesztőség szinte úszott az áradatban és szerkesztőnk Noé-bárcájából hiába nézett egy-egy «fehér galamb» után, melyet jelen állapotok közt egy jó — poétikai fejtegetés képviselt volna. Csak a határidő beszüntetése vethetett véget e modern özönvíznek. Ha most végignéznünk a garmadán, lelki szemünk előtt felröppen belőle a *Selejtesség* toprongyos szelleme. Soha ennyi rossz verset! Pályatételünk csupa kiskerekegyházi Petőfiket és szalókszentmártoni Berzsenyiket bolygatott föl: valamennyien imádkoznak a hazáért, de úgy, hogy az Ur ily imádságok alapján hátran elfordulhatna szegény Magyarországtól; valamennyien «dörögnek» a magyarokhoz és bonczolgatják a haza fogalmát. Márczius 15-kei óda három is érkezett be. Ez jellemzi a *lyrát*. Hát az *epikával* mi van? E részben azt tapasztaljuk, hogy a mi fűzfapoétáink még most sem tértek napirendre Vak Béla, Bánk bán, Hunyadi és Stuart Mária témája fölött. Ujszerű tárgyat

versel meg a «Malárdy» szerzője (lásd Jókai: «Elátkozott család»), de olyaténképen, hogy «költemény»-ében a legjobb rim: *hogy az... soha...* Többet nem akarunk róla mondani. Száz szónak is egy a vége. Költémény pályázatunk famózus eredménye az, hogy föltétlenül csak egy költemény közölhető, de a pályadíj annak sem adható ki — és ez az *Oldh Gábor* «Tünő ifjuság»-a. Javítás mellett esetleg jöhet a *Hit* és a *Vizió*, a többiekre pedig «borulj, feledés lágy fátyola, rá!»

II. Az *elbeszélés* tételére beérkezett dolgozatok mennyisége (18) szintén kielégítő és a selejtesség itt már nem annyira szembeötlő. A változatosság jókora, úgy tárgyban, mint terjedelemben. A «nem mind arany, a mi fénylik» jellegű dolgozat 28 sorban tudja elbeszélni *Egy szegény fiu történetét*, míg a *Musztafa* és *Dzsihangir* szerzője 90 sűrűn teleirt lapon is alig bír végezni az ő hercegeivel. Majd valamennyi az iskolai életből veszi tárgyát, csak a «*Musztafa és Dzsihangir*» nem, mely nem esoda hogy keleten játszik, de oly képtelenségek is vannak benne, akár az «*Ezeregyéjszaka*»-ban. Kárbavesztett fáradság volt megírására annyi időt fordítani. Elhibázott intentiója miatt esik ki a számbavételből a «*Diák-becsületszó*», e részleteiben igen szépen kidolgozott elbeszélés, melynek foglalatja az, hogy két diákot azért zár ki az osztály kebeléből, mert a «becsületbeli ügyüket» nem intézik el. Ez perverz felfogás! A jellemességek egészen más a mérő foka és az ugynevezett diák-becsületszónak egészen más irányban kell érvényre jutnia.

A pályadíjat abszolút jósága miatt a «*Névtelen hősök*» cz. elbeszélésnek adjuk ki, mely szépen, költői lendülettel, ideális irányban megírt történet, szerzője *Oláh Gábor*, a debreczeni főgimnázium 8-ik osztályának tanulója, kitől néhány csinos verset közölt már lapunk. Legerősebb versenytársa *Bergl Izidor*, kaposvári főgimnáziumi 8 osztályu tanuló, a «*Tihámér pénze*» cz. munkálata volt, melyet *dicséretben* részesítünk. Esetleg közölhető még «*Egy vén diák kalandjai*», Nagy György sepsiszentgyörgyi főgimn. 8-ik osztályu tanulótól.

III. Valamely költemény *poétikai fejtegetését* tárgyazó tételünknel a legsiralmasabb az eredmény. Mindössze 8 dolgozat jött be, mindannyi fogyatékos, pongyola vagy hanyag kidolgozással. Vagy nem tudják jól kiválasztani a fejtegetendő költeményt, vagy nem tudják abból a gondolatokat kihüvelyezni. Eljárásuk nagyjában véve annyi, hogy néhány jámbor magasztalás után versszakról-versszakra menve egyszerűen prózába írják át a költemény tartalmát. Pedig

alig van hálásabb feladat, mint egy magvas poéma tolmácsolása. Ki kell hüvelyezni a benne székelő eszméket, hangsúlyozni a költő czélját, rokon vonásokat felhozni hasonló hazai vagy külföldi termékekből, elemezni és okoskodni: ime, készen áll egy kerekded tanulmány. Mindennek azonban a nyolcz pályamunkában alig látni halvány nyomait, úgy, hogy jelen tételünk eredményét meddőnek kell nyilvánítanunk. Okulva e tapasztalatból, mostani pályázatunknál magunk fogjuk ajánlani a fejtegetésre alkalmas költeményeket.

IV. A *bármely tárgy értekezés* tételénél is az tetszik ki, hogy a pályázók nem szivlelték meg multkori tanácsainkat. Nevetséges dolog, hogy valaki egy kis értekezés szűk keretében akar végezni olyféle kötetekre aspiráló tárgyakkal, mint: a magyar alkotmány fejlődésének főbb mozzanatai; Klopstock; a renaissance; az üstökösök; a honfoglaló magyarokról stb. Feltűnő továbbá, hogy némelyek olyan elvont tételek tárgyalásához fognak gyenge erővel, minők: a haza, hazaszeretet, szabadság. Hogy szóvirágok halmazánál más eredményre nem juthatnak, kézenforgó. Figyelemre méltó a «*Gróf Reuss Henrik*» cz. értekezés, melyből az tűnik ki, hogy szerzőjének van érzéke a lelkiismeretes kutatás és történeti kritika iránt. Csakhogy tárgya oly kisszerű és jelentéktelen, hogy olvasóinkat nem érdekelheti. A tizennyolcz dolgozat közül négy méltó a közlésre; ezek közül a jutalmat. «*A mulandóság és örökkévalóság költészete*» című esztetikai értekezésnek ítéljük. Szerzője *Engel Oszkár*, a szolnoki főgimnázium növendéke, ki szép és nehéz tárgyat lelkesen, ügyesen és nagy olvasottságra valló ismeretekkel fejt ki. Dicséretre méltó *Schober Béla* (Baja) értekezése «*Buda halála jellemei*»-ről. *Wilhelm Frigyes* (Kassa) értekezése «*A szivről*»; külön dicséretet érdemel azonkívül *Turczek Károly*, löcsei főreáliskolai 8. osztályu tanuló, ki rendkívüli szorgalommal írta és tetszetősen illusztrálta természettudományi értekezését: «*Mi gátolja a mozgást?*»

V. Legszebb eredményt jegyezhetünk föl azon kérdésünknel, mely *tanulmányt* kíván *Kemény Zsigmond* valamely regényéről. Négy dolgozatot küldtek be, de ezek közül három beválik. Társait messze túlszárnyalja a «*Zord időről*» szülő tanulmány, mely a tárgy tökéletes átértésére, beható gondolkozásra valló, igen szép stílusban megírt művecske. Lényegesebb hibája csak az, hogy *Barabás* diák jellemét terjedelemben a többiekhez képest aránytalanul tárgyalja; nem annyira tulságos hosszan, mint a többieket röviden. Szerzője *Kunfi Zsigmond* (Kanizsa),

A KIS TETSZELGŐ.

ki — mint a mult pályázaton Jókai «Sárga rózsá»-járól irt értekezésével — most ezen dolgozatával megnyerte a pályadíjat. Mellette közölhető a «Rajongók» fejtegetése, *Beesk Imrétől* (Székelyudvarhely); nagyobb átdolgozással a «Ködképek a kedély láthatárán» fejtegetés, *Lupis Gyulától* (Sátoralja-Ujhely) — míg «A haza minden előtt!» jeligével ellátott, szintén a «Rajongók»-ról szóló dolgozat nem közölhető.

Nem közölhetők. 1. *Költemények*. A teremtés. — Malárdy. — Márczius 15. — Távol az én... — Egy kép. — A kövesdi várromnál. — Ima a hazáért. — A remény. — Cserna bátyja. — Nincs otthonom! — Hunyadi! — Magyarokhoz. — A honfi imája. — A komáromi vár. — Szobámban. — A vértanu. — A nyomor. — A dalnok sorsa. — Oh nézd a tengerárt... (plágium!) — Márczius 15-ére. — Hunyadi. (Jelige: «Isten, király, haza.») — Karácson estén. — Búdalok. — Tünődés. — Az aradi gyűlés. — Tartarusi csoport. (Schiller után.) — Néma sir ölében... — Gertrud (ballada). — Karácsony éjjel (acrostichon). — Márczius 15. (jelige: «Magyarország nem volt, hanem lesz.») — Egy elhalt baráthoz. — Ó hazám, te édes otthon! — A három ige. — Üstökös vagy,

honszeretet? — Gondolatok. — Munka kezdetén.

2. *Elbeszélések*. A mult példája ez... A huszár. — Ifju ábrándok. — Deák-kaland. — Az első meggondatlanság. — A könnyelműség következményei. — Egy szegény fiu története. — Az utolsó dolgozat. — Bűnös vagyok-e? — A tárcza-hős. — Egy tavaszi reggel. — A barátok. — A fiui szeretet. — Musztafa és Dzsihangir. — Diák-becsületlenség.

3. *Poétikai fejtegetések*. Welszi bárdok. (Arany) — A hazárót. (Petöfi.) — Fohászok. (Berzsenyi). — Rozgonyiné. (Arany.) — Éjféli pár-baj. (Arany) — A magyarokhoz. (Berzsenyi.) — V. László. (Arany.)

4. *Bármely tárgy értekezések*. Renaissance. — A honfoglaló magyarokról. — Az ősmagyarok műveltsége. — A haza. — «A kard és lant hőse», mint prózairó és hadvezér. — Miért tanuljuk a nemzeti történetet? — Gróf Reuss Henrik. — A vallásos érzület fontossága az egyénre, családra és társadalomra. — A magyar alkotmány fejlődésének főbb mozzanatai az Anjouk kihaltáig. — Az üstökösök. — Klopstock. — A szabadság. — A hazaszeretetről.

5. *Kemény-tanulmányok*. «A rajongók.» (Jelige: «A haza minden előtt!»)

Husvét ünnepén.

Fején a tavasz koszorúja.

Szemében a nyár minden sugara;

Mézédés ajkán a pacsirta

Egekig, szívekig szálló dala.

Liliumokból van ruhája

És drága-gyöngye a mosoly neki;

Birodalmannak nincs határa:

Szól — és az ég s föld mind ezt hirdeti!

Dalolva száll át a temetőkn,

A föld övén, az ég ivén,

Szór csillagot, mosolyt, virágot, —

És szól: az Élet vagyok én!

Megállj! — kiált eléje böszén

Egy koszorúttan, sápadott alak;

Rabló-fővegén, mint az éjjel

Szomorú hollószárnyak inganak;

Ruhája tépelt szemfödélből,

Boldogtalan köny minden ékszere;

Léptére jajjal sir fel a föld,

Szemétől a levegő fekete.

Urad vagyok, elbizott szolgál!

Az Életen: én a király!

Kaczagva fojtja meg az angyalt

És szól: én vagyok a Halál!

Ki tudna annak ellenállni,

Ki meggyőzé az Élet angyalát?!

De nézd: láng csap ki ott egy sírből

A szörny élé, harsogva: „ne tovább!”

S kilép a sírből szentelt ködben

A glóriával koszorús Király...

Kezét csókolja ott az Élet,

S lábánál porban fekszik a Halál.

„Szolgám az Élet, s a Halálnak

Én vagyok Ura, senki más;

Csak az én országom az itten,

Melynek uralma véghetetlen,

Én vagyok a feltámadás!”

Csáktornyai Lajos.

Nagyatyánk és szent Kristóf legendája.

Nagyatyánk nem mesélt gyakran, de mikor mesélt, ünnep volt őt hallgatni. Ő a legkomolyabb dolgokról is megkapóan tudott beszélni. Mi nagyon szerettük hallgatni. Beszédei bár meghatottak minket, mindig mulatságosak voltak.

«Már száz éve is van, — mondá egy este, — hogy nem gondoltam Szent Kristófra. Mondjátok meg, miért beszélem legendáját épen most el?»

«Nem emlékszem ugyan, csak a főbb eseményekre, de az nem határoz. Mindenki a maga módja szerint mondja el a legendákat vagy azokat követve, kik fentartották vagy megtették.»

«Ha nem tévedek, Szent Kristófnak olyan herculesi termete volt, akár egy óriásnak. Azt mondják, hogy tizenkét láb magas volt.»

«Egy szép napon, azon időben, midőn nagy utakat tett az igazság felkeresésének érdekében, észrevette, hogy egy kis gyermek helyezkedett el fején. Hogyan került oda az a gyermek? Szent Kristóf nem tudta, de oly csekélység volt erőteljes vállainak, hogy nem törődött vele.»

«Ment, mendegélt, mintha semmi sem történt volna. Lassan, rendre-rendre, a miután sokáig gyalogolt, tiszteletet kezdett érezni csekély kis terhe iránt, daczára annak, hogy nem volt más, mint az a kis lény, ki utitársa lett. — Végre egy madárnak is megérezte volna súlyát. Elvégre a legkönnyebb órák is azon bátrak közé tartozott, kik nem riadnak vissza ily csekélységtől. Midőn szembeszállott az Oczeánnal, kötelességévé tette azt átuszni.»

«Által tudsz-e vinni engem e hullámok másik felére? kérdé a gyermek.»

«Bizonyára!» felelé Szent Kristóf.

«És neki kezdett uszni, uszni. De az Oczeánt nem oly könnyű átgázolni, mint egy patkot. Már elmúlt egy hete, hogy uszott, midőn észrevette, hogy erői lankadnak. A kis gyermek pedig egy hegy súlyával nehezkedett rá.»

Végre erejét megfeszítve:

«Szegény gyermekem», kiáltá Szent Kristóf, «érezem, hogy az örvény már elragad. Tévedtél, midőn rám számítottál. Mi lesz belőled? Én leszek halálod okozója.»

A gyermek mosolyogva leszállt a Szent Kris-

tóf válláról és ügyesen kezdte szelni mellette a habokat; aztán kis kezét Szent Kristóf hónalja alá dugván, olyan arcot vágott, mintha segíteni és a vizen fentartani akarná.

Szent Kristóf, ki mindinkább kimerült, hálálkodott a kis uszónak a jó akaratáért, melyet tanusított iránta. Azalatt kimutatta, hogy épen nem számít az oly gyenge segítségére.

A kis gyermek nem érezte sértve magát, de Szent Kristóf felé fordult, hogy szembe láthassa, mélyen belenezett az óriás szemébe, melyen már a nyughatatlanság kezdett győzelmeskedni. Két szép, irgalommal és ártatlansággal teli szeme.

«Legyen hited, mondá neki. Hidd, hogy egyedül én menthetlek meg és én meg is foglak menteni.»

Szent Kristóf, kit hirtelen felbátorított a két szem mindenható hatalma, felkiáltott:

«Gyermekem, mesterem, hiszem, hogy mindent tehetsz.»

A gyermek, mintha játékszer lett volna, a part felé lökte. Midőn megérkeztek, Szent Kristóf térdre rogyott megmentője lábaihoz, hogy hálálkodjon.

De a gyermek nem volt többé gyermek. Megnőtt egy pillanat alatt, nőtt, nőtt, túl száz, túl ezerföln. És habár lába megérintette a földet, feje már az égben volt. A gyermek átszellemült.

Jézus volt a neve és Szent Kristóf elérte utazása célját.

Nem volt több tennivalója a földön, Szent Kristóf lelke elhagyta nagy testét, hogy az égbe szálljon.»

Soh'se láttuk többé nagyatyá fején azt a fényt, mely megvilágította, miközben elbeszélte ezt. Midőn befejezte, mindnyájunkat megcsókolt, de sokkal gyöngédebben, mint rendesen. Aztán jelezvén nekünk, hogy pihenni akar, szobájába ment és elaludt.

Ez volt utolsó álma a földön.

A mi szeretett nagyatyánk csak az örök életben ébredt fel. Vajjon számot vetett-e arról, hogy mint Szent Kristóf, ő is befejezte munkáját? Nem volt-e ezen legenda elrejtett eszköz, hogy bucsut vegyen tőlünk és hogy előkészítsen minket az elválásra, melyet ő előre érzett? Ezen közülünk, kik hallottuk őt azon este, senki sem kételkedett, midőn megtudtuk másnap, hogy nagyatyánk nincs többé.

Francziából Sthal után
Hegedüs Arthur.

Husvétii feladatok.

Számtani kérdés.

1. Valamely arithmetikai haladványnál a második s nyolezadik tagnak szorzata = 64; a negyedik s ötödik tagnak szorzata pedig = 10. Felirandó e haladványnak (esetleg haladványoknak) 8 első tagja, továbbá a hetedik s nyolezadik tag közé négy új tag iktatandó, melyek azokkal ismét arithmetikai haladványt képeznek.

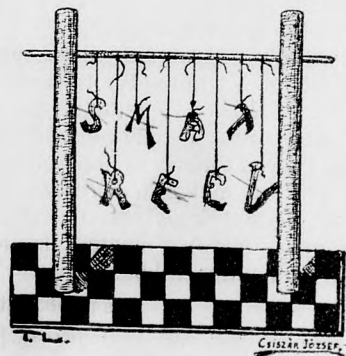
2. Két utazó ugyanazon időben s ugyanazon helyről indul el, az egyik északnak, a másik keletnek tart. Az egyik naponként 4 és fél, a másik 6 mérföldet tesz. Hány nap múlva lesz ezen két utazó 30 mérföldnyi távolságra egymástól?

Képrejtvény.

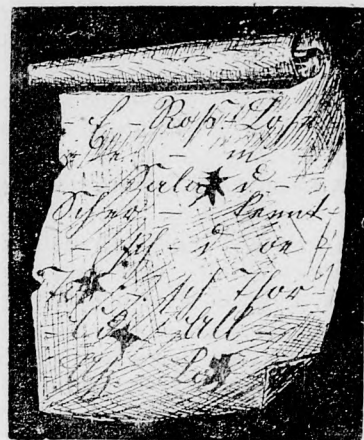
Állványrejtvény.

A betűk helyes összeszedése által egy város nevét nyerjük.

Régiségi lelet

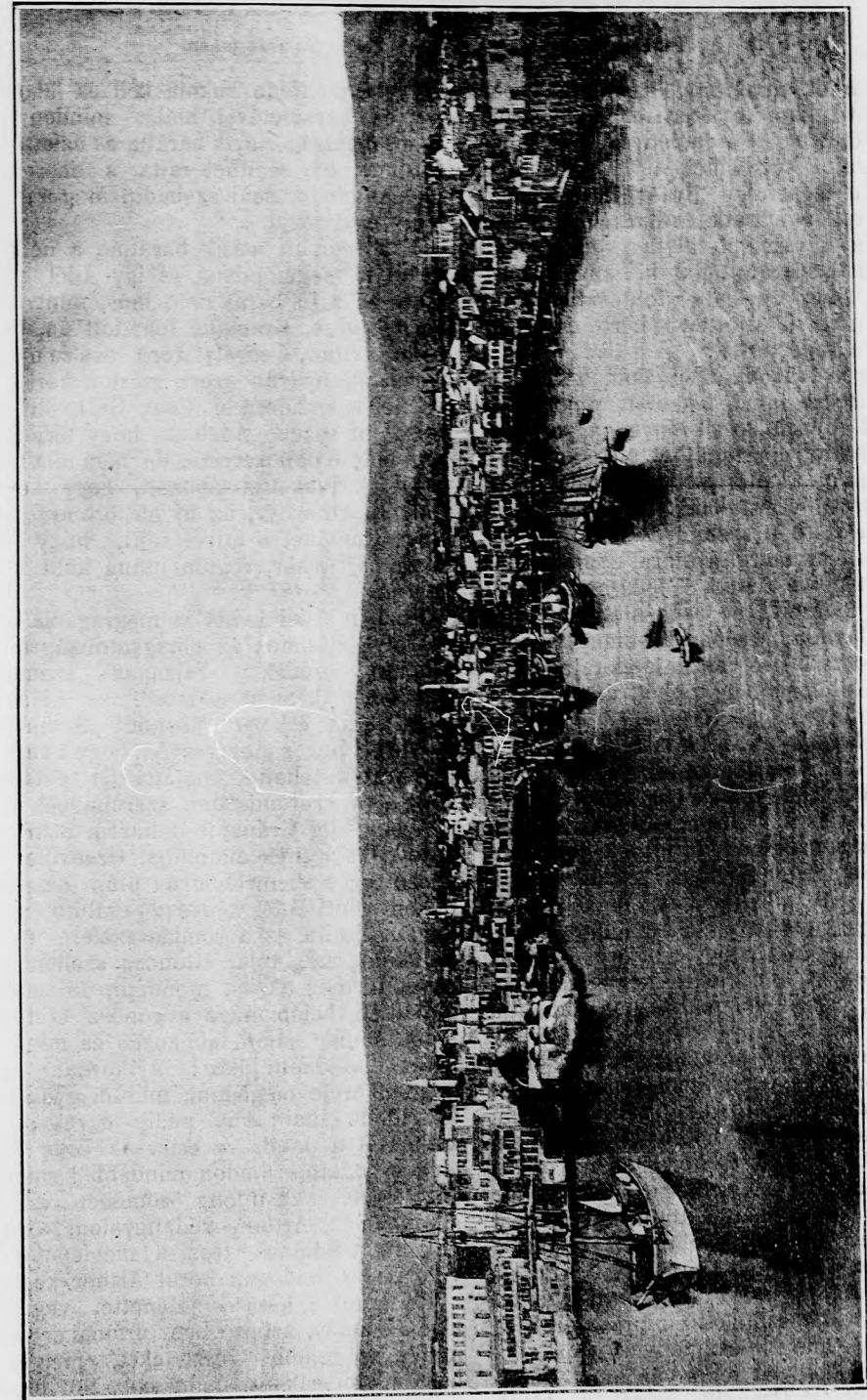
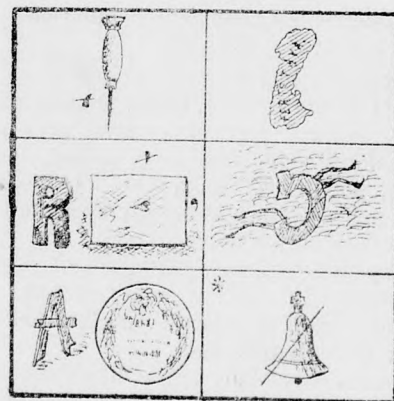
Találtatott a berlini iparkiállítás területén.

Képtalány.

Királyséta.

CANEA A TENGHER FELŐL.

Magyar tragédiák ismertetése.

A «Tanulók Lapja» számára írta: *Toncs Gusztáv* tanár.

Ha pedig Adél állásában egyáltalán nem maradhat, akkor anyjánál kellene bevárnia, hogy Arthur mily eredményre jut gögös rokonaival való küzdelmében. Kérdezhetjük továbbá, hihető-e, hogy Granville bátorsága teljesen ismeretlen maradt Arthur előtt, hiszen neki Granville ugyszólván atyja volt, a kit gyakrabban meglátogatott s a ki annyira szerette Arthurt, hogy őt élete fontosabb mozzanatairól mindig tudósította. Miért csak éppen erről nem tudósította?

Nem keresgélve azonban hibákat, térjünk a darab tartalmára s mindenek előtt emeljük ki azt, hogy a darabnak cselekvénye nagyon vékony, alig néhány mozzanathból áll, jóformán nem egyéb mint a várt és vélt találkozás, melyre mindkét fél készülődik. Annál nagyobb súlyt helyez a költő a személyek lelki állapotának rajzára. Nyomról-nyomra, szinte bőbeszédűen fejtegetve, kíséri a lelki mozgalmak változásait, fejlődéseit; de ezek által az érdekes és gazdagabb cselekvés hiányát nem pótolhatja, mert a belső mozgalmak rajza semmivel sem foglalt magában többet, mint a szemünk előtt lefolyó külső történet.

Granville esküvője óta fel év telt el. Adél halásan szerető szívvvel gondol férjére, a ki neki, oly megpróbáltatások után nyugalmas otthont biztosított. Most is születésnapjának előestéjén szorgalmasan dolgozik, hogy férjét másnap ajándékkal lephesse meg. Egykori boldogságának emlékezete egy-egy pillanatra ugyan feltámadt benne, de megnyugtatja magát s mintegy fogadalmat tett, hogy Granville iránt örökre hálás fog lenni. A lefolyt fél év alatt még soha sem volt kedvetlen, csak epen ma. Vajjon mi bántja lelket?

Granville bevégezvén napi munkáját, komor hangulatban tér haza, házi tüzhelyéhez. Üzleti ügyei rosszul állanak. Buknia kell. Koczkan van, nemcsak családi boldogsága, hanem egész életén át szerzett s féltékenyen őrzött becsülete s azonfelül szegény és gyalázat vár rá. Adél előtt komor hangulatának okát nem vallja be s csak általánosságban czélogtat a kereskedők szerencséjének forgandóságára és a — bukásra. Neje rosszat sejt, férje szavaiban megnyugodva a születés napra tereli a szót s a minék más körülmények közt az öröm forrásának kellene lenni, az most babonás félelmet keit fel Granville szívében, kinek eszébe jut, hogy eddig minden nagyobb csapás születése napján érte; most is attól fél, hogy

születése napján buknia kell és lakonia életével és becsületével, hiába minden bátortás, nincs mentség. Egyik barátja és üzlettársa, kihez fordult, nem segíthet rajta s ha minden vagyont eladja sem szabadul meg a gyalázattól, mely érne fogja.

Ekkor említi másik barátját, a nélkül, hogy nevét is megmondaná és így Adél nem sejt, hogy ez a jó barát nem más, mint az ő egykori jegyese, Granville fogadott fia, báró Mirmont Arthur. A segílyt kérő levélre még ez sem válaszolt, nyilván azért, mert a kért összeget személyesen hozza el. Csak Granville ezen szavaira jut eszébe Adélnak, hogy férjét egy idegen már előbb kereste, de nem találván otthon azzal az üzenettel távozott, hogy később okvetlenül visszatér, az új hír öröme deríti az öreg Granville s mivel sejt, hogy az idegen Mirmont Arhur, rögtön utána küld s házába hivatja.

Közben Adél lelkét is megragadja a közelgő veszély sejtelve; az elhagyatottság és a mult szomorú emlékei rajzanak szemei előtt. Tünődése közben tekintete az ablakra esik, azon at az érkező Mirmont Arthur alakját pillantja meg s megérezvén, hogy a segílyt hozó jó barát ő lehet, pillanatnyi elhatározástól indítva, szerencsétlen szerelmének történetét, melyet eddig Granville sohasem akart meghalgatni (?), férjének elmondja. Granville hosszas unszolás és szemrehányás után meghalgtatja: miként hitt Adél kedvese csábító szavainak, miként esalta ez a romlás szélére és miként szabadult meg tőle. «Gonosz szellemének» a nevét is meg akarja mondani, de mielőtt kimondaná, belép maga a gonosz szelem Mirmont Arthur Minő találkozás és minő meglepetés mindkettőjükre! Arthurnak egyszerre minden ereje megbénul, mintha gyökeret vertek volna lábai; Adél pedig egyetlen tompa, kiáltással a pamlagra esik. Az öreg Granville elég csodálatos módon mindebből semmit sem vett észre, csak ujjong örömben és kiáltja: «Igen, ő az, Arthur, védangyalom!» Amazoknak ajkát némává teszi a meglepetés, Granville pedig boldogan borul Arthur keblére.

Itt, ezzel a hatásos jelenettel végződik az első felvonás, szépségben, drámai erőben felülmulva az előbbi részleteket, melyek kissé hosszadalmasak és unalmasok. Sőt benne vagyunk már a bonyodalomban, Arthur megjelenése megvillantja előttünk a további fejlődés minden tényezőjét: az egykori szerelmesek új

helyzetét, a régi szerelem feltámadását, Granville és Arthur összeütközését, Adél és Arthur belső küzdelmeit s vívódásait a kötelesség tisztelettel és hála érzelmeivel. Az alapvetés tehát egyszerű és világos: Granville bukás előtt áll s szabadítója Arthur, nejének egykori kedvese. Vajjon elég erős-e, hogy a további fejlődésnek alapul szolgáljon?

Az előzményekben kimutatott valószínűtlenség itt is felbukkan és pedig kettős irányban. Bánt bennünket, hogy a költő szinte tüntetőleg tudatlanná teszi az öreg Granville, mert Granvillenak tudnia kellett Adél és Arthur viszonyáról, hiszen ha anyja megbízása folytán védnie kellett a leányt, azt is tudnia kellett, ki ellen védje, tehát tudnia kellett, hogy legalább látszólag Arthur tette szerencsétlenné s ilyenképen nem is lett volna szabad hozzáfordulnia segítségért. Másfelől Granvillenak is kellett beszélni felesége előtt Arthurról, mivel csaknem családi viszonyban állott, s ilyenkor lett volna alkalma Adélnak is megmondani, hogy Arthur az ő gonosz szelleme. Nem szükséges tehát bizonyítgatni, hogy az expositióba kevés a valószínűség; különben is az egész egy mesterkelt fogáson alapul. Ha Adélnak ideje van megmondani Arthur nevét, vége volna a bonyodalomnak és az egész tragédiának.

A második felvonás, mely a bonyodalmat foglalja magában, Adél és Arthur érzelmének a küzködéseit rajzolja. Eseményekben éppen oly szegény, mint az első felvonás, de az érzelmek változásaiban, a személyek viszonyának fejlődésében, gazdag és érdekes.

Külsőleg a családi boldogság képét tükrözi vissza az első jelenet. Az estebéd mellett ülve, Granville örömben uszik, mert megmentve látja kereskedői becsületét és jövőjét. Élteti megmentőjét s Adélt is unszolja, legyen vele barátságos. Ha tudná minő hurokat érint e szavaival! Egy pillanatra fel is tűnik neki Arthur és Adél fagyos hidegsége, ki mért magatartása, de nem ér rá sokat gondolkozni felette. Arthur átadja a pénzt s Granville szobájába vonul ügyeit elintézni, mintha másnap reggel nem érne rá. Menet közben örömmel kiáltja: «Áll még Granville háza!», igaz, de áll-e boldogsága? A felett most döntenek Arthur és Adél, kik magukra maradnak.

A keserű fájdalom, szemrehányás, vád és tartózkodás érzetével állnak egymással szem-

közt. Mindkettő tiszta lélek, kik a bűnt nem ismerik. Hogy nem tudták egymást megérteni!

A következő jelenetben Arthur kínos szemrehányások közt felvilágosítja Adélt tévedéséről. Az ő érzelme tiszta és őnzetlen volt és nem akarta Adélt gyalázatba sodorni, hisz még testi nyomoruságát is érzelmének köszönheti. De nem elégszik meg a felvilágítással, elkeseledése tulló a czélon: most meg ő magyarázta roszra Adél viseletét s azt hiszi, haszonvágyból ment nőül az öreg Granvillehoz.

Ez alatt Adél érzelmei teljesen átalakulnak. Lenéző és megvető magatartása helyébe lassanként a rémület lép, az elfogultság helyébe a tiszta belátás, önvád és önszemrehányás fogja el lelkét, kiméletért, irgalomért, meghallgatásért könyörög, hogy kimagyarázhassa helyzetét. A megható s valóban költői jelenetet éppen akkor, mikor Arthur elkeseredése és Adél megbánása tetőpontra lép, Granville visszatérése szakítja meg s itt a lelki állapotok fejlődésében egy újabb momentum lép fel. Granville gyanakszik, hogy Adél gonosz szelleme Arthur s úgy tetszik neki, mintha Arthurban és nejében két ellent kellene egymással kibékítenie. De a készülő zivatar még nem tör ki; Adél egy költött névvel, melylyel Arthurt takarja, elhárítja a veszedelmet.

A két férfi magára marad; az egyik feldült kedélylyel, mely igazságos nem tud lenni, a másik gyanakvó szívvvel, mely szeretné tudni, ki az a gonosz szellem? Granville tamadja, Arthur védi.

A fordulatot az hozza létre, Hogy Arthur gúnyos szavai által sértve, Granville elbeszéli, mely körülmények folytán lett Adél az ő felesége. A bankár itt beszél először Arthurról Adél multjáról s történetének, valamint boldogságának rajzával azt a meggyőződést kelti fel Arthurban, hogy szerencsétlen helyzetüknek és boldogtalanságuknak nem Adél az oka.

Ki tehát az oka? kérdi Arthur. Csak önön-maga, hangzik a válasz, miért késlekedett vele oltárhoz lépni? De a megtörtéteket már jóvá tenni nem lehet; Adélt másodszer is boldogtalanná tenni nem akarja: elhatározza, hogy rögtön távozik s Granvillenak levélben írja meg multjának történetét és távozásának okát.

(Folytatása következik.)

A kairói egyetem.*)

— Irta: Dr. Erődi Béla. —

A kairói egyetem (Al-Azhar. A virágzó) nemcsak Kairót, hanem az egész iszlám világot jellemzi, mert a világ minden mohamedán országából jönnek ide tudomány-szomjas emberek, hogy e forrásból merítsenek maguknak tudást, melylyel nemcsak magukat táplálják, hanem az iszlám híveit is hívva lesznek táplálni.

A kairói egyetem magával a várossal egykori. Az eleinte mecsetnek készült épületet a Fatimida Muizz szultánnak hadvezére Dsohar építtette 969-ben, Aziz-Billah khalifa pedig főiskolává rendezte be. Az eredeti épületet, mely a tanulók szaporodása folytán szűknek bizonyult, időnkint hozzátoldásokkal megnagyobbították, pénzalapját pedig más iskolától elvett alapítványokkal növelték. Ez az egész Keletnek legelső és legnépesebb főiskolája; tanítványainak száma meghaladja a tizezeret. Sajátságos ennél a főiskolánál még az is, hogy az iszlámnak négy ritusa, melyek egymással hadi lábon állanak, itt az egyetem kebelében szépen megférnek egymással.

Az iszlámnak négy ritusát, mások szerint felekezetét a négy imám neve után *hanbalita*, *malikita*, *safiita* és *hanefita* iskolának vagy rendszernek nevezik. Legtürelmetlenebbek és legfanatikusabbak a hanboliták, a kik a negy mohammedánok iránt mély gyűlölettel viselkednek. A törökök a legliberálisabb hanefita rendszernek a hívei. Mind a négy ritusnak vannak tudós és hírneves tanárai az egyetemen, a kik a saját hitelveik szerint egymással sokszor homlokegyenesen ellenkező alapokon tanítják ugyanazt a tárgyat. A tanulók országok szerint vannak csoportokba osztva.

Az Al-Azhar meglátogatására a khedivétől kell engedélyt kérni, a mit a konzulatus szokott megszerezni. Az engedélylevéllel kezünkben mentünk az egyetem megtekintésére. Hogy látogatásunknak annál nagyobb tekintélyt és biztosságot adjunk, magunkkal vittük a konzulatus egyik ajtónállóját (kavasz), egy marczona alakú fegyveres embert, a ki hivatalos eljárásban mint az illető állam megbízottja immunitással bír. Az ő megsértése az állam tekintélyének csorbítása volna. A követségek

*) Mutatóba közöljük ez érdekes részt dr. Erődi Béla főigazgató urnak a «Fáraók országából» című, most megjelent munkájából, melyről «Irodalmi rovatunk» bő ismertetést ad.

Szerk.

és konzulatusok kavaszait tiszteletben is tartják mindenütt. Ez a tudat büszkévé is teszi a kavaszt; annak megfelelően tud viselkedni is. A mi kavaszunk is öntudatosan és méltóságos magatartással haladt csapatunk élén.

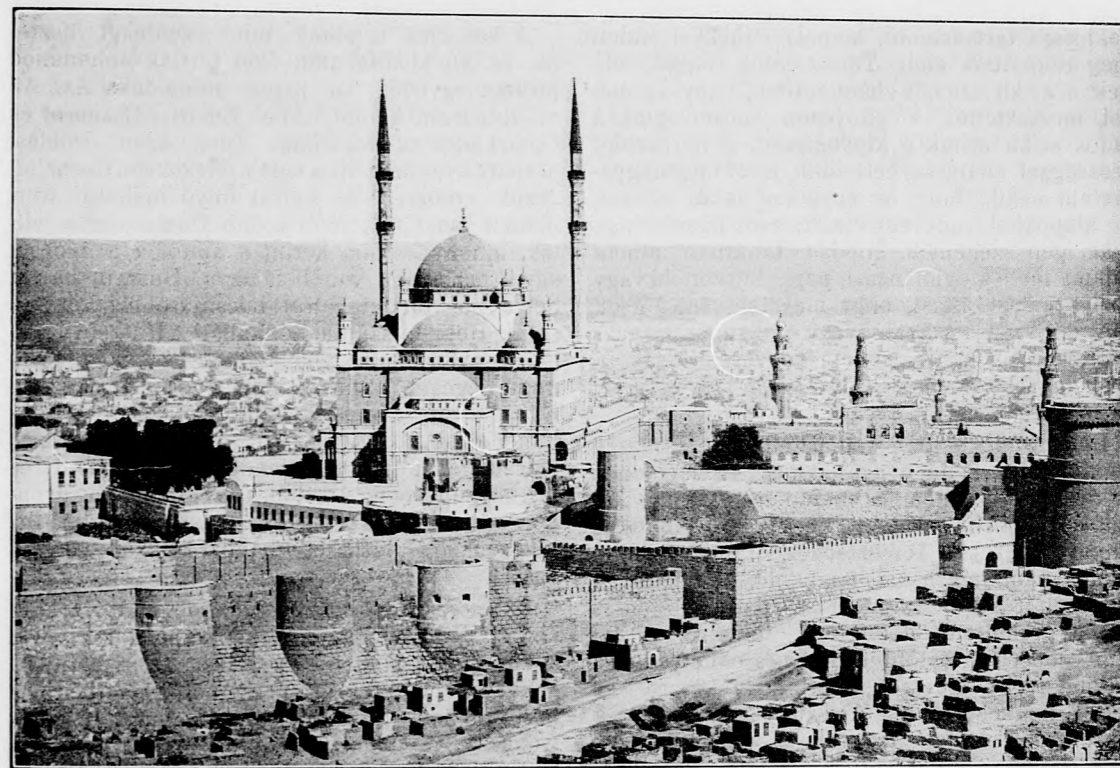
A Muszki-utezától jobbra eső városrészben van az egyetem, melyhez a könyvkereskedők utczáján és bazárjain kell áthaladnunk. A főiskolának két kapuja közül a borbélyok (almuzajjinin) kapuján kopogtattunk és kértünk beocsátást. A kapus kinyitotta a kaput, tudakozódott szándékunk felől s azután becsapva a kaput, elment felsőbb helyre jelentést tenni. Nemsokára jött egy papi ember, hosszú kaftánban, fehér turbánnal a fején, kelepelő bottal a kezében. Azt mondják, az egyetem tudós professzora. Átveszi a fermánt, a khedive névaláírását tiszteletteljesen homlokához érinti és várakozásra int, míg a levelet a rektornak bemutatja s engedélyt kér a beocsátásra. A csukott kapu előtt megint sokáig vártunk, míg visszajön a rektor engedélyével. Végre megnyílik a borbélyok kapuja, melyet azért neveznek így, mivel azon belül az udvarban borotválják a mohammedán ritus szerint a tanulók fejét szép tisztára, simára. Akkor is foglalkozott ott több borbély ezzel a művelettel. Levetjük cipőnket s a kapustól kapott papucsokból nem jutván mindenkinek, legtöbben harisnyában jártak be a főiskola helyiségeit. Maga a tudós professor vállalkozott a kalauzolásra, a mit azzal kezdett meg, hogy a bejárathoz tolakodott diákokat, a kik bámélszan és nevetve fogadtak minket, a kezében levő bottal, jobbra-balra csapva, elkergette közelünkől. Ebben rendkívüli ügyességgel járt el, a mi nagy gyakorlatot feltételezett.

Az udvarban két nagy vízmedence van, az imádkozást megelőző szokásos mosdások számára. A gyékényekkel beterített udvarban diákok ültek keresztbevetett lábakkal és egy nagyobb diák felügyelete mellett hangosan tanultak, éneklésszerű hanghordozással és ütemszerű fejbólintással. Az udvart oszlopesarnokos arkádok veszik körül. Ezekre a tornáczos folyosókra nyílnak az osztálytermek, a különféle csoportokba osztott rivákok számára. Itt vannak elhelyezve az alacsony szekrények, melyekben a tanulók könyveiket és füzeteiket tartják.

Az udvarra nyílik a főiskola nagy csarnoka, az egykori imaháznak a szentélye. Ez egy 3000

□ méter nagyságu, kilencz hajóju terem, melynek tetőzete 380 márvány, porphyr és gránitoszlopon nyugszik, melyeket különböző épületekből hordottak össze és helyeztek el itten minden rendszer és izlés nélkül, 1200 lámpa lóg alá a mennyezetről. Ez a főiskola nagy aulája és előadó terme. Itt hallgatják a tanulók csoportokra osztva tudós tanáraikat. Minden oszlop előtt van egy alacsony emelvény, szőnyeggel beterítve. Itt ül a tanár (seikh), háttal az oszlophoz támaszkodva. Ettől vette eredetét e kifejezés «az oszlop elé ülni», a mi

figyelmezteti hibájára. Ebben rendkívül gyakorlottak az egyetem professzorai; valóságos karmesteri talentumok. Ha valamelyik tanuló feltűnően sok hibát tesz, azzal külön énekelteti el a leczket. Ezt addig ismételteti, míg az nincs egészen gépileg bevágva. — Itt tehát túlterhelhetésről szólni nem lehet; mert a tanulók az iskolában tanulnak meg mindent. Otthon semmit sem tanulnak. A tankönyvből is csak ivenkint annyit visznek az előadásra, a mennyre szükségük van. Azt az előadás után az iskolában levő szekrénybe csukják. Az előadások ideje

Kairó. A város és a fellegvár.

annyt jelent, mint nálunk «tanszéket elfoglalni». Körülötte felkörben gyékényen guggolnak, vagy keresztbevetett lábakon ülnek a tanulók, a tanárra szegzett tekintettel. A tanár éneklő hanghordozással olvas valami magyarázó, vagy fejtegető részletet az illető tudományból, melyet utána a tanulók ismételnék el karban énekelve. A tanár jobb kezében hosszú botot tart, melylyel a félkörben ülő hallgatók bármelyikéhez könnyen hozzáférhet. Gyakorlott füle azonnal észreveszi, ha a karban éneklők valamelyike elhibázta mondókáját s botjának érintésével

nincs órák szerint kiszabva. A tanár addig tartja ott diákjait, míg az általa felvett leczkét mindnyájan megtanulták. Az egész tanítási és tanulási eljárás nem egyéb, mint az emlékező tehetségnek gépies dresszirozása. Az értelemlre ügyet sem vetnek. Mielőtt a seikh előadását bevégezné, megkérdi hallgatóitól, hogy megértették és tudják-e az előadottakat. Az igenlő válasza valami jámbor mondással befejezettek nyilváníja az előadást. Erre a tanulók is sorban kezdet csókolnak tanáruknak. A hallgatók nem csak fiatalok, hanem gyakran

idős, öszbevegült szakállu emberekkel is találkoztunk. Előadás után az egyes csoportok, vagy az udvarban, vagy a tanteremben magában hangosan társalognak, vagy az előadottakat ismételtetik. Ezért az előadó termekben állandó nyüzsgés, láрма van, a mi legkevésbé sem zavarja a szomszéd csoportbeli tanárt előadásában. A termekben állandó a zúgás, a zaj, a mi kívülről hallgatva a méhkas dongásához hasonlít.

A seikh, a ki vezetésünkre vállalkozott, botja erejével rendet csinálván discipulusai között s kijelentvén, hogy kalauzolásunkért jó bakhsisra tart számot, komoly léptekkel indult meg csapatunk előtt. Társaságunk tagjai, kiknek a seikh szavait elmondottam, nagy szemeket merésztettek s gúnyosan mosolyogtak a tudós seikh urnak e kijelentésén, a borraivalót készséggel kilátásba helyezték, mert megmagyaráztam nekik, hogy az egyetemi tanár urakat, az alapokból vagy egyáltalán nem fizetik vagy csak igen szegényül. Minden tanárnak adnak valami mellékfoglalkozást, papi, hitszónoki vagy közigazgatási állást, hogy megélhessen. Mások könyvek másolásával, vagy magánórák adásával keresik a mindennapi kenyeret. Csak a főiskola rektora, a *seikh el-dsámi*, élvez igazi nagy fizetést és uri lakást.

Belépésünk előtt figyelmeztettük a társaság tagjait, hogy kellő nyugalommal viselkedjenek és óvatosan járjanak a tanulótermekben a tanulók csoportjai között, nehogy a fanatikus papnövédek a keresztények iránti gyűlöletüknek bántalmazásukkal adjanak kifejezést. A seikh után a kavasz ment csapatunk élén s mi úgy vonultunk el teremről teremre. A tanuló csoportok legtöbbjei annyira elmélyedtek a tudományok meregetésébe, hogy észre se vettek minket; csak mikor a magrebiek, a marokkóiak legfanatikusabb csoportjához értünk, láttuk, a mint villogó sötét szemeikből gyilkoló tekintetekkel mérik végig csapatunkat. Ez a néma, barátságtalan fogadtatás minden figyelmeztetésnél jobban lehűtötte társaságunkat. Alig mertünk e csoportokra tekinteni. Úgy feküdtünk ott azok a sötét alakok a gyékényeken, mint a párducz, vagy a tigris, mely zsákmányára készül ugrani.

Végig haladván a termeken, megkönnyebbülve léptünk ki az udvarra, a hol a seikh megint bőven osztogatta minden ok nélkül, az ütlegeket a kisebb diákoknak. Úgy látszott, hogy ezek a jámborok az ő tulajdonképeni neveltjei; mert hatalmát csak ezekkel szemben érvényesítette. Meglehet, hogy ezzel a nagyobb bakhsisra is akart külön érdemeket

szerezni. Meg is adtuk neki bőven, de ha még annyit adtunk volna, se lett volna meglegedve. Ez már így szokás Keleten a bakhsissal; sohasem elég annak, a ki bezsebeli.

Mielőtt az Al-Azharba mentünk, utba ejtettük a Khan Khalil nevű bazár bejárata előtt fekvő *Hasszanen* nevű dsámit, Kairó egyik legszebb és legnehezebben hozzáférhető mecsetjét. Ide is az alkirálytól való engedély és a kavasz kísérete szükséges. A *Hasszanen*, a Haszan és Haszem név összeolvastásából keletkezett, mert a mecset a proféta veje, Ali khalifa két fiának a tiszteletére épült 1792-ben.

A két ifjut a siiták mint szenteket tisztelik és Ali khalifa után őket tartják Mohammed proféta egyedüli és jogos utódainak. Az Ali előtti három kalifát, Abu Bekirt, Oszmánt és Omárt el sem fogadják. Epen ezen öröklési perpatvarból támadt a siiták felekezete. Huszeint, Jezid emberei az Eufrát folyó melletti Kerbilánál megölték, fejét előbb Damaskusba vitték, innen Kairóba került s állítólag a mecset egyik oszlopába van befalazva. Huszein halála helye nagyon látogatott bucsujárhely lett; a siiták Rebi ül-szanib hónapban, Huszein születése évfordulója alkalmával 14 napig tartó ünnepeket ülnek, melyeknek színhelyül Kairóban ez a mecset és vidéke szolgál. Az ünnepek alatt a perzsák a két fiatal herceg tragédiáját adják elő rendkívüli pompával és élethű képekben. A siiták fanatizmusa ilyenkor tetőpontját szokta elérni s vakbuzgó ördögösükben testüket handzsárokkal véresre verik.

A *Hasszanen* dsámi kapuja előtt sokáig kellett várakoznunk, míg bebocsátottak; mert akkor még imájukat végezték az igazhivők. Mikor kifelé jöttek a mecsetből, sötétben is bosszankodva tekintettek ránk, hogy szentélyükbe tolakodunk. Csendesesen és tartózkodva követjük a kalauzó imámot, a ki körülvezetett a szentélyben és megmutatta a karzatokat. A dsámi nagyon diszes szép épület. Kúpja márványoszlopokon nyugszik, mennyezete szép arabeszkkel van kifestve, szent mondásokkal díszítve és ragyogó csillárok esüngenek le róla.

Az idő már alkonyathoz közeledett, mikor az Al-Azharból kijöttünk. Ilyenkor megszűnik az utcai élet. A muezzinek felmennek a minaretekre s az *eran* énekével hívják össze imára az igazhivőket. Gyorsan bezárulnak az üzletek kapui, mert a mohamedánok a napi munka után hálát adnak Allahnak az ő kegyeiért.

Mi már az Ezbekije-terén voltunk, mikor a

IRODALOM.

muezzinek éneke megszólalt. Elmerengve hallgattuk a szépen éneket, mely megcsendült az egyik minareten s visszahangzott a többiekben. Száz meg száz minaretnak énekesei, mintha összetanultak volna az éneket, zengik a legmelodikusabb dallamot. Nagy az isten, nincsenek istenek, csak egy az isten, száll minaret-ről, minaretre, onnan a hívők szívébe s ajkaira. — Ez igéket felkapja a szellő, elrepül velők a sivatag pusztába, hol tevéken utaznak a beduinok karavánjai. Megállanak s leborulnak imára, az isten szabad ege alatt. *Allahu ekber, la illahe ill allah*. Milliók ajkán ismétlődik e hitvallás; milliók szívében fakad fel az ima e hitvallásra. Meghatottan állottunk ezen érzékeny jelenetnél. Az ima magaslatára emelkedett szívünk és egy fohász szállott fel mélyéből. Imát mondtunk az egek urához, a mi istenünkhöz, azért a sok kegyességért, melyben minket részesített. Imát rebegtünk otthon maradt kedveseinkért, hogy pusztakon, tengereken keresztül haza segítsem szerető karjaikba.

Fejtörő kérdések megfejtése.

A 14. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése.

Számtani kérdés: A két szám: 25 és 52.

Földrajzi kérdés: Cape-Tear (ejtsd: Kepfir).

Történelmi kérdés: Merész Károly (1467—77). III. Frigyes császárral alkudozott. Nancy város ostrománál esett el.

Természtrajzi kérdés: A tamarindusz (tamarinus india). A lakosok belét eszik, czukorral és vízzel pedig hűsítő italt készítenek belőle.

Vegytani kérdés: A hangyasav, képlete CH_2O_2 .

A Fejtörő kérdések megfejtői.

Fiáth Lajos, Seidel Kálmán, Marton Ede, Kompos Aladár, Vindermann Lajos, Mayer Frigyes, Magyar János, Bauer Mihály, Tottay István, Egyed Lajos, Maurer Károly, Hegedüs Ferencz, Fleischmann Pál, Fischer Albert, Kövesi Rezső, Schulz Ármin, Petrofszky József, Szekovits Gergely, Gonda Elemér, Orbán Károly, Dudás György, Divéky Adorján, Kohn Vilmos, Czilezer Ernő, Horváth Béla, Schwarcz Izidor, Sélly Kázmér, Fehér Jenő, Deutsch Zoltán, Káldy Tódor, Krausz József, Vitnyédi Ernő, Adorján Jenő, Lázár János, Singer Pál, Sebő Jenő, Zoltvány Mihály, Függe Dénes, Obermayer János, Grünwald Béla, Szauer László, Szupper Alfréd, Nyárády Béla, Kovács János, Horváth József, Nagy Béla, Gadó Sándor, Offenmüller Zsigmond, Keresztes György, Vársárhelyi János, Kutassy Béla, Markovics János, Hodács Ágost, Kerekes Lajos, Kuner Jenő, Kiss Béla.

A kitűzött jutalmat Kohn Vilmos nyerte el Nagysurányban.

Ezer magyar feladat. Lapunk szerkesztője, Dr. Rupp Kornél munkája diszes kiállításban február végén elhagyta a sajtót. Ajánljuk lapunk összes előfizetőinek és híveinek figyelmébe. A ki 8 előfizetőt gyűjt a 340 lapos szép kiállításra érdekes és hasznos könyvre, *egy ingyenpéldányban* részesül, aki 4 előfizetőt gyűjt, feleoron, aki 2 előfizetőt gyűjt 1 frt 50 krért kapja a könyvet, melynek bolti ára 2 frt. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, a megrendelési pénzek azonban Hantos Antal könyvkereskedő címére — Budapest, IV., Calvintér 5. sz. küldendők. Gyűjtő iverekkel szívesen szolgál szerkesztőségünk azoknak, a kik a könyvre megrendelőket óhajtanak gyűjteni s így tisztelet példányhoz jutni.

Dr. Erődi Bélának A Fáraók Országában című műve második kötetét képezi az *Utazások könyvtára* című vállalatnak, mely a szerzőnek *Utazások Szicília és Malta szigetén* című művével indult meg.

Erődi Béla főigazgató a *«Fáraók Országában»* című művében Egyiptomot, Afrika éjszaki részének azt a keskeny földszalagját ismerteti, mely a Nilus folyónak köszöni létezését s földünk legérdekesebb vidékei közé tartozik. «Már a legrégebbi korban, írja a szerző a mű előszavában, mikor a mi öreg Európánk még csak a barbárság sötétségében szunnyadozott, hatalmasan virágzó állam volt a Nilus völgyében, melynek királyai, a Fáraók, örök emlékeket állítottak azokban a csodás építményekben, melyeket az utókor csak bámulni tud, de nem képes utánozni. Ezredévek múlva is még állanak a képzőművészet, az építészlet, szobrászat, festészet hatalmas remekművei, melyek a görögöknek, rómaiaknak is mintául szolgáltak. Mi több, a Fáraók a csodás alkotásokban nemcsak nevüket, emléküket örökítették meg, hanem saját magukat is, mint mumiákat, fenhagyták az utókorra. A Bibliának sok jelentős története van e darab földhöz fűzve. Felkeresték Ábrahám, Jákob, József, patriárkák; itt született és nevelkedett Mózes, a ki Izrael fiait a Fáraók rabságából kiszabadította és lett népének törvényhozója. Ide menekült üldözött elől Jézus, a ki a szeretet vallásának lett megalapítója és itt talált a kereszténység első és legtermékenyebb talajra. Később az iszlám keríti hatalmába s a Fáraók földjén a kereszt mellett ott ragyog az iszlám félholdja is. A világ nagy hódító Kambysesztől Nagy Napoleonig gyors egymásutánban lépnek e földre, hogy azt hatalmukba kerítsék. Bírásért majdnem annyi vér öntözött a puszták homokját, mint amennyi áldást öntenek rá a Nilus hullámai. A Fáraók csodás országa örök időktől fogva ellenállhatatlan vonzóerőt gyakorolt az emberekre. Ma is évenként ezrével zarándokolnak ide az utazók».

Erődi Béla kétszer utazott Egyiptomban s ezen utazásaiban szerzett tapasztalatait, élményeit és későbbi

